

א) בפי' לא גרסי' לי ועי' בפ' כ"י, ט) וכתובת יג. קדושין טו: א, לעיל קכ: ד) ואמר רש"י, ט) לעיל סו: בי' לה: ג) ונתן, ו) ועי' חוסי' לעיל טו. ד"ה בעל חוב ומוסי' כמותו נה. ד"ה ולשבת ועוד שם בתוס' ז': ד"ה נכסי ומוסי' כבודו נב. ד"ה והאמת, א) ז"ל אר"י

הגהות הב"ח

א) גמ' וקדים מלוה: ב) רש"י ד"ה גשדה וכו' דלישקלינהו:

מוסף רש"י

האי משכנתא דסורא דכתבי הכי כו'. ומקנתא דרננא היא ח' משכנתא, משום דמלוה לחציו על שדה אסור לאטול הפירות משום רבי, אבל נכסיא מוסי', כעין משכנתא דסורא, שמונה עשר מנה על שדה ולסוף עשר שנים חזר הקרקע לבעלים במוס' ומלא' קונה פירות על כל שנה במנה ואין סוף זר רבי, ואפי' ששון הפירות כללים, שהרי הוא קרוב לשכר וקרוב להפסד, שמקבל פירות כל שנה במנה ואפילו בשנת ששון שלא יהו שון פירות השנה דיני' (ושב"ט ב"ב לה:).

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הוה דאי פירא הוה הא תקון רבנן פירות לבעל: והוקינו. קפלה עליהן וקנה בלא זמנן: לאו מי אוקימנא. כמתכות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף עט:):

גשדה אחרת. שלא היתה הקרקע שלה שהיו דקלים גשדה של

אחרים דהא כליא קרנא דיהה לגמרי הוה סטרא. שטר משכנתא דסורא במישלם שניה אליו ולא פירש זו

מניין השנים: הכי גרסינן וקדים מלוה ואכלינהו לפירי. דשנה שלישי

מקמי דנתבעיה לדינא: קרקע בחוקם בעליה עומדת. אע"ג דלא נתבעיה

עד לאמר אכילת פירות חנן בנתר קרקע אזלינן וכי מספקא לן שנה זו

של מי אוקי ארעא בחזקת מריה ושלא כדון אכלינהו לפירי: בחוקם

אוכלינן עומדות. כיון דקדים ואכלינהו ואתא לפוקי מנייה ניימי ראייה דלאו

שלש הוו דנתר אכילת פירות אזלינן: והא ק"י הלכא כרז נחמן בדיני.

ורב נחמן קרקע בחזקת בעליה עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ

משנים עשר זבזים לשנה מדינר וזה לחדש בהשאל' (נעיל דף קב:): ואפילו

בא בסוף החדש אמר כולו למשכיר כשנתעברה השנה: הני מילי מילתא

דלא עבידא לאיגלווי. כלומר בנתר קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הני

מילי בספק שאין עומד לעולם להתבצר כי הוא דמספקא לן בין אם תפיס

לשון ארשון ואי תפיס לשון אחרון: אבל הכא מילתא עבידא לאיגלווי.

בסוף שיבאו עדי שטר ויעידו: ואטרופי זי דינא פרי זימני. שמה

הדין עם המלוה ואם נוזילנו מידו עתידין אנו לחזור ולגבותו מיד הלוה

לאחר זמן: מלוה אומר חמש וכו'. מילתא אחריתי היא. מלוה ולוה שבאו

לדין מלוה אומר חמש שנים מושכנת לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר

לשש וכבר אכלתה שלש: מגו דאי בעי אמר לקוחה היא בדי. לעולם

ואכלתיה שני חוקה ואבד השטר ממני: לא סבירא לכו הא דאמר רב

יהודה. ולא אמרינן מגו שהדברים מוכיחין שהיא רמאי שאמר אבד השטר

והאי שטרא לא דמי לשטר זבזי דאילו שטר זבזי לעדות שמכרה לו הוא בלא

וכי עד עולם תאמר לו להוהר זו אמור רבנן ביה עד תלת שנין מנאי

לאחידוריי איניש בשטרא טפי לא מיוזדה דקסבר לא ילא עוד ערעור

עליה אבל זה שהוא מודה ששטר משכנתא הוא לראיית מנין שנים של

אכילת פירות לגזבינא דאכילת פירות דמנין השנים קאי ומיוזדה זהיר ביה

דלא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן דמיכבש הוא דכבשיה וכו': אלא מעשה

אדרב יהודה קפרינך דאמר אי בעי אמר לקוחה היא בדי: הכי נמי דמהימן. וכי עביד

רבנן מילתא דלתי בה ידי רמאות כי האי: תקון רבנן למרי ארעא דיהיב עסקא.

למלכא: וכרי גריא. מתקן החצר סביבות הגבולים: ואי ארעא קניא הוא. דלית ליה טסקא וכריא

נמי לית ליה מאי ליעבד: למחויי. הוה יודעים שלא מכרתיה לו אלא היא משכון בדיד: הכי גרסינן הא באתרא דשקיל

אריסא פלגא הא באתרא דשקיל אריסא סילתא. ולא גרסינן שתלא בזולי מילתא: שריי. לימים או למדשים ושבנות

ושכרתיו במעות. וכל נאמן דקאמר בשבעת היסת הוא: אנו השבחננו. ואין לבע"מ במה שהשביחו יתומים כלום: ספק

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קו.

כשעשין קנת מלאכה דאי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי יקנה וה"ג מיירי דליכא בזימתי קנת פירי ולכן הוה קרנא אפילו

לאזי ולפי שאין עושין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ויאלל פירות וזהו טובת שניהם

אבל בשמעתיין דליכא פרי אז העניס מיקרו פרי לאזי וי"ל דמי"מ מוכח

שפיר דקרנא הוה אפילו כשיבש לגמרי ולהכי קאמר תנא קמא ילקח בהן

קרקע אפילו מעתה מה ששקק עשוין קנת פירות לטובתו של בעל ופליג' א' ארשב"ג

דאמר לא תמכור משום שבה בית אציה ולא חיישין לטובת הבעל כל

זמן שעושין קנת פירות עד שתיבש לגמרי ואז ילקח בהן קרקע אבל

לאזי דאמר פירי הוה וכשיבש לגמרי נוטל בעל הבית הכל אם כן אין

זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע ואוכל פירות משלו כי טוב לו יותר

להמתיק מעט עד שתיבש לגמרי ויהא הכל שלו: א' רבינא א"ר

אשי משבנתא דסורא אם אמר לקוחה היא בידי ה"ג דנאמן בו'. אלא ודאי

לא מהימן הקשה הרב רבי אלחנן דהא תנן (ב"ב דף קמ:): חוקת הבתים

כו' חוקתן ג' שנים ולומר ר"י דהתם בטוען שמחזיק בה בגזל הוה חוקה

שהיה לו למחות תוך שלש כי יודע בודאי כיון שנכנס לה בגזל אם

ישמוק לו ג' שנים ולא ימחה שיטעון על ידי ג' שנים שיהיה שלו ולכן

היה לו למחות שידוע לכל שתקנו חכמים למחות תוך שלש ואם לא

מיחה הפסיד אבל כשמשכנתא בא לידו סובר המקשה כי לא תקנו

חכמים אין לחוש שאחר ג' יטעון שקר ואי"ת אם כן לעולם יהיה בעל

הקרקע נאמן לומר שבגזל הוא בא מגו דאי בעי אמר משכנתא היה

אללך או לפירות הורדתיך וי"ל דהוי מגו במקום סדרי דלכן אפי' אם היה

בא בגזל לא היה שתיק אלא היה מוחה אי נמי אין זה מגו שאין טוען בל"ן

משכנתא היה או לפירות הורדתיך לפי שסבור להוציא גם הפירות שכבר

אכל אי נמי חשיב מגו להוציא כיון שאכלה שני חוקה וקשה לדעת

דבשלש שנים חוקה חוקה משום דעד שלש שנים מיוזדה איניש בשטריה

טפי לא מיוזדה והשתא הלא ע"כ לריך לשמור לעולם כי שמה יטעון זה

משכנתא היא וע"כ נראה דלא בעי למימר שלא יחא נאמן ולומר לקוחה

היא בדי אלא שאלא מה תקנה יששה הממשכן שלא יוכל להחזיק ולטעון

לקוחה היא בדי דמחאה נראה דלא מהניא אלא כשאומר פליגא אכיל

ארעאי בגזלותא ומשני רב אשי דאיבעי ליה למחויי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא בדי

דחשיבא שפיר מחאה בדי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש בפ' חוקת הבתים (שם דף נה: ושם)

גבי ואי טעין ואמר לפירות הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי

לפירות אחרתה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיבעי ליה למחויי ומייתי ראייה

ממשכנתא דסורא ובשעמתיין רב אשי משני איבעי ליה למחויי וכן משני רב אשי

התם בזהוה פירקא (דף נח:): גבי האי מאן דזבין דקלא

לחצריה איכא למימר דרב אשי התם קיבל שינויא מרב כהנא ולהכי משני ליה איהו

נמי הכי: ה"א משבנתא דסורא בו'. אע"ג דהא גופא דהכא אפשר דמשכנתא דסורא הוה שייך

שפיר לאקשווי בהאי ליגנא לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו

חכמים לעשות להכי קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו':

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אימא והוקינו ואיבעית אימא לאו

מי אוקימנא להויה "בגון שנפלו לה בשדה אחרת דקא כליא קרנא: ההוא שטרא דהוה

כתיב ביה שנין סתמא מלוה אמר שלש לוח אמר שתים"ו קדים מלוה ואכלינהו לפירי

מי נאמן רב יהודה אמר קרקע בחזקת בעליה קיימא רב כהנא אמר

פירות בחזקת אוכליהן קיימו והלכתא כוותיה דרב כהנא דאמר פירות בחזקת אוכליהן"ו

ק"ל"ו דהלכתא כוותיה דרב נחמן"ו דאמר"ו קרקע בחזקת בעליה עומדת התם מילתא

דלא עבידא לאיגלווי היא הכא מילתא דעבידא לאיגלווי היא

ואטרופי בי דינא תרי זמני לא מטרחינן מלוה

אומר חמש לוח אומר שלש א"ל אייתי לי שטרך א"ל שטרא

אירכס לי אמר רב יהודה מלוה נאמן מוג דאי בעי אמר לקוחה

היא בידי א"ל רב פפא לרב אשי רב זביד ורב עוירא לא סבירא

להו הא דרב יהודה מאי טעמא האי שטרא כיון דלגובינא

קאי מיוזדה זהיר ביה ומיכבש הוא דכבשיה לשטריה סבר

אוכלה תרתין שנין יתירתא א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה"ו

האי משכנתא דסורא דכתבי הכי במישלם שניא אליו תיפוק

ארעא דא בלא כסף היכא דכבשיה לשטר משכנתא ואמר לקוחה

היא בידי הכי נמי דמודימן וכי מתקני רבנן מילתא דאתי בה

[לידי] פסידא א"ל התם תקינו ליה רבנן דמרי ארעא

יהיב טסקא וכרי כריא ארעא דלית לה כריא ולא יהיב

טסקא מאי א"ל איבעי ליה למחויי לא אימחא מאי איהו

הוא דאפסיד אנפשיה ארים אומר למחצה ירדתי ובעל

הבית אומר לשליש הורדתי מי נאמן רב יהודה אמר בעל

הבית נאמן רב נחמן אמר ה"הכל במנהג המדינה סבור מונה

לא פליגי הא באתרא דשקיל אריסא פלגא הא באתרא דשקיל

אריסא אמר רב מרי ברה דבת שמואל הכי אמר אביי אפילו

באתרא דשקיל אריסא פלגא פליגי רב יהודה אמר בעל הבית

נאמן דאי בעי אמר שכירי ולקויי הוא: יתומים אומרים אנו

השבחנו ובעל חוב אומר אביכם השביח על מי להביא

ראיה סבר דאיבעי ליה למחויי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא בדי

דחשיבא שפיר מחאה בדי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש בפ' חוקת הבתים

(שם דף נה: ושם) גבי ואי טעין ואמר לפירות הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם

רב אשי פריך לרב כהנא ואי למיכבש ורב כהנא משני דאיבעי ליה למחויי ומייתי ראייה

ממשכנתא דסורא ובשעמתיין רב אשי משני איבעי ליה למחויי וכן משני רב אשי

התם בזהוה פירקא (דף נח:): גבי האי מאן דזבין דקלא לחצריה איכא למימר

דרב אשי התם קיבל שינויא מרב כהנא ולהכי משני ליה איהו נמי הכי: ה"א

משבנתא דסורא בו'. אע"ג דהא גופא דהכא אפשר דמשכנתא דסורא הוה שייך

שפיר לאקשווי בהאי ליגנא לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו חכמים

לעשות להכי קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו':

צד א מיי פ"ב מהל' אשות ה' כב סמו

עשין ממ טו"ש"ע אה"ע סי' פה סעיף יד:

צד ב מיי פ"ז מהלכות שפירות הלכה ו סמו

עשין פט טור ש"ע ח"מ סי' קג סעיף ו וסי' שז סעיף ג:

צד ג מיי שם סמו שם טו"ש"ע ח"מ סי' קג

שם וסי' שז סעיף ד: צד ד טו"ש"ע שם סי' קג

סעיף א: צד ה מיי פ"ח מהל' שלוחין ושותפין ה' סמו

עשין קנ"ג טו"ש"ע ח"מ סי' של סעיף ה: